

16. Khamitov N., Harmash L., Krylova S. Istorii filosofii: problema liudyny ta ii mezh / N. Khamitov, L. Harmash, S. Krylova. – K.: Naukova dumka, 2000. – 272 s.

17. Chekan I. A. Bahatofaktorne modeliuvannya rozvytku liudskoho kapitalu v umovakh hlobalizatsii. – Rezhym dostupu: <http://mev.Lac.Lviv.ua/downloads/vyklad/salopan/13.pdf>

Palchetskaya E. G., postgraduate of Philosophy sub department of Rivne State University of Humanities (Ukraine, Rivne), parus72@meta.ua

Life-purpose orientations for existence of Jehovah's Witnesses

This article analyses distinctive features of life-purpose orientations of representative of Jehovah's Witnesses confessions. It also points out existentialistic basis of these orientations.

Dialectic and historic methods are used to research the phenomenon of life-purpose orientations for existence of Jehovah's Witnesses, their interrelation with religious and confessional studies on the one hand and influence of social being on the other hand, which made it possible to create a synthesis basis of research by forming an appropriate conceptual and categorical framework (athanasia, atonement, confession etc).

Structured and functional methods are used to consider life-purpose orientations for existence of Jehovah's Witnesses as an systemically important factor of their main dogmata.

Within the process of scientific exploration the author aims to prove that integrity of life-purpose orientations for existence of Jehovah's Witnesses is reached because of the desire to follow the perfect example – representation of Jesus Christ as a single way to escape from the death and save oneself for the purposes of eternal life.

Keywords: existentialistic basis, life-purpose orientations, Protestantism, confession.

Пальчевская Е. Г., соискатель кафедры философии, Ровенский государственный гуманитарный университет (Украина, Ровно), parus72@meta.ua

Екзистенціально-смыслові життєві орієнтації Свідетелей Йеговы

Аналізуються особливості екзистенціально-смыслові життєвих орієнтацій представителів конфесії Свідетелей Йеговы. Освітлюється основа екзистенції цих орієнтацій.

Для исследования феномена экзистенциально-смысловых ориентаций Свидетелей Йеговы, их взаимосвязи с религиозными и конфессиональными учениями, с одной стороны, и влиянием общественного существования, из другого, использованы диалектический и исторический методы, что позволило создать синтезирующую основу исследования за счет формирования соответствующего понятийно-категориального аппарата (вера в бессмертие, искупление, покаяние и т.д.).

Для рассмотрения экзистенциально-смысловых ориентаций Свидетелей Йеговы в качестве системотворного фактора их основных догматов применялись системно-структурный и системно-функциональный методы.

В ходе исследования автор стремится доказать, что определенной целостности системе экзистенциально-смысловых ориентаций Свидетелей Йеговы представляет устремление к наследованию совершенного примера – образа Иисуса Христа как единственного пути к спасению от смерти и сохранения себя для вечной жизни.

Ключевые слова: экзистенциальная основа, смысловые ориентации, протестантизм, конфессия.

6+УДК 23/28+330.341.1

Петришин Н. Є.,
аспірантка кафедри філософії, Житомирський
державний університет ім. Івана Франка
(Україна, Львів), nila11@inbox.ru

ЕКОЛОГІЧНА СВІДОМІСТЬ ЯК НЕОБХІДНИЙ ЧИННИК ПОДОЛАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ТА АНТРОПОЛОГІЧНОЇ КРИЗИ: ПОГЛЯД СУЧАСНИХ КАТОЛИЦЬКИХ МИСЛИТЕЛІВ

Аналізуються праці сучасних католицьких мислителів щодо екологічних проблем сучасності. Автор досліджує концепції очільників Католицької Церкви, католицьких мислителів, котрі відстоюють необхідність захисту навколишнього середовища і узгодження всіх своїх дій стосовно природи з Божими законами. Підручням для цього є тексти Святого Письма, які чітко охарактеризовують місце і роль людини в світі. На основі Святого Письма сформовано Соціальне вчення Католицької Церкви, яке містить в собі екологічні аспекти. Католицька Церква у чисельних документах акцентує увагу

на необхідності формування суспільної екологічної свідомості та аксіологічного підходу до результатів науково-технічного прогресу. Будучи однією з перших, хто відрізував на глобальну кризу XX століття, Католицька Церква застосовує всі ресурси для її подолання, формуючи екологічну свідомість людини.

Ключові слова: Вчення Католицької Церкви, екологія, наслідки розвитку науки, людина, природа.

Взаємовідносини людини і природи ускладнювалися в процесі історично-суспільного розвитку людства. Людство входить в XXI сторіччя з великими досягненнями у розвитку науки. Однак, наслідки наукового розвитку все частіше набувають планетарних масштабів. На початку другої половини минулого століття, коли розпочинається жваве обговорення екологічної проблеми, Католицька Церква однією з перших бере активну участь у обговоренні цієї проблеми. Наслідки екологічної кризи у сучасному світі змушують все частіше повертатись до теми взаємин між людиною та природою.

Важливим питанням у сучасному світі є розуміння причин виникнення проблем у системі «людина – природа», та шляхи їх вирішення через призму духовності й моралі. Оскільки у філософсько-релігійнознавчому дискурсі наслідки досягнень науки розглядаються як наслідок духовно-морального занепаду людини, то вагомим чинником пошуку духовних орієнтирів людства наразі постають релігійні цінності. Католицька Церква прагне реагувати на глобалізаційні виклики, тому й приділяє значну увагу цим проблемам.

Розкрити сутність проблеми досягнень науки, надати антропологічне пояснення виникнення цієї проблеми намагаються як окремі філософи, так і Католицька Церква. Проблема взаємовідношення та взаємовпливу релігії та розвитку науки, як значних чинників життя особистості та суспільства в сьогоденні викликає велику зацікавленість дослідників. Аналіз вчення Католицької Церкви, її вплив на розвиток науки сприятиме кращій орієнтації людини в сучасному світі.

У статті використовувались загальні методологічні принципи наукового аналізу, зокрема об'єктивності, історизму, системності, діалектизму, а також специфічно релігійнознавчі принципи: толерантності, гуманізму, світськості. Основними підходами дослідження є герменевтичний, компаративний, персоналістичний, аналітичний, систематизації та узагальнення.

Осмислення наслідків досягнень науки стало предметом зацікавленості як науковців, так і теологів Католицької Церкви. Дослідження взаємодії людини з природою у контексті глобалізації, зокрема в релігійному вимірі, знаходимо у працях вітчизняних учених В. Андрушка, Т. Борозенця, Т. Гаврилюк, А. Герасимчука, М. Заковича, А. Колодного, П. Сауха, І. Фенно, В. Шеремети, П. Яроцького, зарубіжних – К. Войтили, І. Барбура, Ю. Александровича, А. Печчеї, та інших.

Згідно християнського віровчення, все що ми бачимо навколо себе, без виключення, є створене Богом, в яке Він вклав всю свою любов і турботу про своє створіння. Не є виключенням і людина. Біблія вчить, що Бог створив людину за своїм образом і своєю подобою, тобто наділяє людину розумом і свobodною волею, завдяки чому людина може уподібнитись своєму Творцеві. Завдяки своєму розуму людина може пізнавати цей світ і стати співучасником у творенні зі своїм Творцем. Розвиток науки Католицькі богослови розглядають як витвір і дар Божий, котрий повинен допомогти людині в освоєнні землі та пізнанні свого Творця.

За задумом Творця людина повинна стати господарем землі: «Плодіться і розмножуйтеся, і наповнюйте землю, оволодійте нею і пануйте» [Буття 1:28]. Згідно християнського віровчення, Бог дає людям Землю, щоб вони своєю працею панували над нею і користувалися її плодами. Та на жаль, у сучасному світі не лише атеїсти, але і багато тих, хто декларує себе християнами, не задумуються над наслідками своєї діяльності. Означене осмислюється представниками різних наук – науковцями, філософами, релігієзнавцями, екологами тощо. Зокрема, у підручнику з філософії наголошується: «вони уявили, що можуть без будь-яких обмежень визискувати Землю, замість того, щоб розумно керувати, забувши про те, що земля має надані їй Богом форму та призначення, які людина може розвивати, а не зловживати» [7, с. 93].

У християнстві людина є «Вінцем Божого творіння» і Господь наділяє її найвищою владою, тобто вона є центром усього, і саме через це місце людини в світі християнська етика і біблійське віровчення є серед критичних аргументів шкідливості християнства для екології. Американський вчений Л. Уайт виявляє в християнському вченні декілька моментів, що здатні негативно вплинути на природу. Він вважав, що християнство встановило вищість людини і наполягло на тому, що воля Бога є на те, щоб людина експлуатувала природу заради своїх цілей [11, с. 197].

У своїй статті І. Фенно зауважує, що біблійна релігія радикально відрізняється від язичництва. В античності практично кожен природний об'єкт мав свого духа-захисника, і «...будь-яка спроба зрубати дерево чи перекрити струмок нащовхувалась на незримий опір цих духів. Перш ніж зробити акту руйнування природного об'єкта, людина повинна була задуматися щодо його наслідків. Така десакралізація природи сприяла маніпулюванню людини над природою, що в процесі вдосконалення наукового, технічного та промислового прогресу набуває загрозливих масштабів» [12, с. 34]. Звичайно, якщо подивитись на історію людства, то побачимо, що вплив на природу зі сторони людини збільшується по мірі застосування нею різноманітних розробок для полегшення життя і для її комфорту. І. Гобзов у своїй статті описує вплив первісних людей на природу і говорить про те, що вже первісні люди не усвідомлювали руйнівні наслідки своєї діяльності. Вони абсолютно спокійно знищували не тільки рослинний, а й тваринний світ [1, с. 36]. Л. Уайт описуючи подальший розвиток людства після застосування нею новітніх засобів праці (мається на увазі плуг) – говорить вже про людину експлуататора, хоча колись була частиною природи [11, с. 195]. Первісні люди, через своє незнання законів природи, не могли використовувати її повноцінно, але намагалися задовільнити свої потреби, котрі відповідали їхньому розвитку. Для задоволення своїх потреб первісним людям довелось розвивати засоби праці, розвиваючи які підвищувалась продуктивність праці. І цей процес триває і донині. Чим більше людина має, тим більше їй потрібно. Л. Уайт вважає, що саме християнство дало змогу розвиватися науково-технічному прогресу, що і спричинило розвиток екологічної кризи у світі, бо саме розвиток науки і техніки дозволяє стрімко знищувати природу.

На думку англійського філософа А. Тойнбі, Бог наділяє людину необмеженою владою над природою, що і стає причиною необдуманого нищення природи тією ж людиною, задля задоволення своїх потреб [10].

Дуже цікаву думку з приводу трактування екології та природного середовища в католицизмі висловлює німецький теолог А. Ауер. Він порівнює екологію з вченням про «будинок», котрий є світом; оскільки ця наука розвивається людиною заради спасіння людини, то предметом її вивчення повинні стати умови перебування людини в цьому «домі».

Відповідно до сучасної католицької концепції, «будинок» не просто дано людині Творцем, а для довготривалої цивілізованої діяльності з розумного використання природного середовища [14, с. 14–16]. На жаль, своєю необдуманною активністю людина викликала безліч негативних наслідків. Збагачуючи природне середовище багатьма неіснуючими в природі речами, вона позбавила її початкової гармонії і необхідних елементів для життя: чистої води, свіжого повітря, доброго ґрунту і т.д. Зазначені ж «елементи» обумовлюють нормальне життя людини як виду, якість існування його на Землі. Саме в цьому контексті папа Іван Павло II говорить про «страждання Землі», котрі в кінцевому результаті переростають в страждання людини; екологічна проблема в даному випадку стає етичною і виступає як «величезний виклик для моралістів» [3, с. 75].

Папа Іван Павло II показуючи свою прихильність до ідеї духовної рівноправності людини та природи, називає Франциска Ассізьського покровителем екологів. Він своїми ідеями та способом життя став втіленням любові до природи та всього живого [14, с. 15–16]. Він вважав, що немає поділу між вірою і життям, між духовним і матеріальним, адже ж ці світи завжди взаємопов'язані і переплітаються. Пропагуючи аскетизм у житті, засуджував жадобу збагачення, непомірюваність у мирських насолодах і забавах. Святий Франциск вважав, що людина повинна поклонятись силам природи і тим самим обожествляти їх, шукаючи в них їхнього Творця, тоді і ставлення до природи у людини буде шанобливим і виваженим.

Католицькі богослови, аналізуючи виникнення екологічних проблем, намагаються дослідити їх причини і знайти правильні підходи для їх вирішення.

Першим, хто звертає погляд Церкви на проблему взаємостосунків світу і людини стає Папа Іван XXIII у своїй енцикліці «*Mater et Magistra*». У цьому документі Папа, на відміну від своїх попередників, не тільки по-новому оцінив ситуацію, що змінилася, але намагається переглянути загальні принципи вивчення природи і суспільства, особистості та її діяльності. Кредо Папи Івана XXIII виглядало так: «Розвиток громадського життя жодним чином не здійснюється під натиском деяких сліпих сил природи. Воно є результатом діяльності людей, вільних і за природою речей які несуть відповідальність за свої вчинки» [6, с. 38]. Тобто Папа Іван XXIII наголошує на постійній відповідальності людини за всі свої вчинки, котрі є виявом людської волі.

Проблема загрози людським цінностям з боку науки і техніки отримує подальший розвиток в період понтифікату Папи Івана Павла II. «Сучасній людині, – читаємо ми в першій енцикліці Папи «*Redemptor Hominis*», – постійно загрожує те, що є її твором, результатом праці її рук, думок, прагнення до свободи. Плоди цієї різноманітної діяльності людини не тільки і не стільки схильні відчуженню у тому сенсі, що відбираються у виробника, скільки – принаймні частково – побічно і безпосередньо за своїми результатами спрямовані проти людини» [3, с. 15].

Ідея загрози знищення людини власними винаходами виразно простежується у енцикліках Івана XXIII «*Mater et Magistra*» і «*Pacem in Terris*», але в ще більшій мірі – у всіх соціальних енцикліках Івана Павла II. Питання екологічної кризи як результату науково-технічного прогресу продовжують підніматися в працях Папи Павла VI. «У сучасному світі, – наголошує Папа, – можна спостерігати такі зміни, які є згубним і разом з тим несподіваним наслідком діяльності людини. Несподівано людина усвідомлює, що в результаті необдуманого використання природи можлива небезпека її знищення, і в підсумку – знищення самої людини» [8]. Мотив загрози людському середовищу в результаті суцільної індустріалізації прослідковується в енцикліках Івана Павла II. Сучасна людина губить, егоїстично використовує природу, «в той час як Творець бажав, – наголошується в енцикліці «*Redemptor Hominis*», – щоб людина була покликана спілкуватися з природою як її розумний пан і охоронець, а не абсолютний експлуататор» [6, с. 43].

«Нерідко людина забуває про інше призначення природного середовища, крім того, яке служить цілям тлінного життя і споживання», – зазначає в цьому зв'язку Іван Павло II в енцикліці «*Redemptor Hominis*» [3, с. 44]. Розвиток ж техніки і обумовлений ним розвиток сучасної цивілізації вимагають відповідного пропорційного розвитку моральності та етики. У той же час розвиток останньої, на жаль, постійно відстає від розвитку техніки. Папа Іван Павло II відіграв визначну роль у процесі Аджорнаменто та розвитку соціальної доктрини католицької церкви. Екологічним проблемам сучасності присвячена його праця «Екологічна криза: спільна відповідальність». У ній Папа описує загрозливі тенденції сучасного суспільства, соціальну несправедливість, відсутність належної поваги до природи, грабунок природних ресурсів та погіршення стану навколишнього середовища. Папа Іван Павло II наголошував на глибокій моральній кризі, одним із сумних наслідків якої є знищення природи. Моральний і духовний розвиток не відповідають науково-технічному прогресу, це є основною причиною порушення рівноваги між людиною й навколишнім середовищем. Іван Павло II пише, що «...часто інтереси промисловості виявляються пріоритетними в порівнянні із благом робітників, а інтереси економіки – у порівнянні із благом цілих народів... Також виявляється зруйнованим тонкий екологічний баланс, до чого призводить безконтрольне знищення тваринного й рослинного життя, або невтримна експлуатація природних ресурсів. Усе це, нехай навіть і здійснюване в ім'я прогресу й блага людства, у підсумку обернеться людству одними лихами» [3, с. 39].

В енцикліці «*Centesimus annus*» Папа Іван Павло II звертається з проханням до людей – «Проаналізувати своє суспільне буття і уважно придивитися до екології своїх власних душ: чи все там гаразд і чи все відповідає високій місії людини в цьому світі?» [4, с. 59]. Справді, дуже важливо, щоб людина зрозуміла свою місію тут на землі і зробила правильний вибір, бо як говорить Папа Іван Павло II в енцикліці «*Veritatis splendor*» – «... у самих своїх біблійних основах підтверджує важливість фундаментального вибору, який визначає якість морального життя і спонукає свободу прийняти радикальні зобов'язання стосовно Бога. Це питання стосується рішення віри, послуху віри, яким людина цілісно і свobodно вручає себе об'явленому Богові,

віддаючи Йому повну повинність ума і волі. Така віра, чинна любов'ю випливає із самої суті людини, з її серця, вона покликана приносити плід праці» [2, с. 67].

В енцикліці «*Evangelium Vitae*» Папа Іван Павло II висвітлює проблему людської відповідальності і пише, що – Людина покликана порати сад землі і доглядати його. В особливий спосіб вона відповідальна за середовище життя (тобто за всю землю, яка з волі Бога має слугувати гідності особи і її життю), відповідальна не лише перед сутністю, але й перед прийдешніми поколіннями. В цьому і полягає екологічна проблема в усіх її аспектах – від захисту природних сфер проживання різних видів тварин і розмаїтих форм життя до екології людини. Шлях до такого її розв'язання, яке б зберігало кожне життя, вказуючи етичні засади, ясно і рішуче викладені на сторінках Біблії. По суті, панування, надане Творцем людині, не означає абсолютної влади; не може бути також мови про свободу «користування» і зловживання речами. Обмеження, яке від початку наклав на людину Творець і яке символізує виражене в забороні «споживати плід дерева» ясно вказує: у видимій природі ми підлягаємо не лише біологічним законам, але також і моральним, що їх не можна порушувати безкарно [5, с. 7].

Папа Іван Павло II у зверненні до учасників міжнародної конференції в науковому центрі Еріче закликає науковців до «глибокої культурної зміни» перед лицем екологічних загроз. «Необхідною є розбудова солідарності, а також захист людського життя та свободи. Ворог, котрий сьогодні загрожує життю та прогресу народів, називається егоїзм, брак любові до ближнього, бажання влади в економічній, політичній та технічній сфері. Наукові цінності в процесі культурних змін мають бути стержнем для громадянського, морального та матеріального розвитку всіх людей та народів, які мають спільно, по-братньому вирішувати проблеми планетарного масштабу» [14, с. 14–16].

Кожна людина у своїй оселі ніколи не допустить розрухи і недбальства. Земля для кожної людини є домом, в якому вона живе, і цей дім потребує її опіки. Жоден господар не завдасть шкоди своєму будинку і його мешканцям, а оскільки люди є господарями і опікунами землі – вони покликані до вправного господарювання на ній без шкоди для її мешканців. Коли мешканці будинку недбало доглядають свій дім, він перестає бути фортецею, а перетворюється на ворожий табір, в якому ніколи не відомо чого чекати. У посланні «Людська сім'я, спільнота миру» з нагоди XLI Всесвітнього дня миру папа Бенедикт XVI говорить про те, що кожна сім'я потребує дому, належного середовища, в якому зможе будувати відносини. Для людської сім'ї цим домом є Земля – який Бог Творець дав нам, щоб ми його творчо і відповідально обживали [10, с. 61]. Ось творчо людина і обживає землю використовуючи новітні наукові розробки.

Теперішній папа Франциск, підтримуючи концепцію своїх попередників, видає так довго очікувану екологічну енцикліку «*Laudato si'*» (Будь прославлений). Стрімкий розвиток науки, байдужість до проблем інших, розрив стосунків між людиною і Богом є головною причиною екологічної кризи [12].

Католицька Церква є відкритою для співпраці у галузі екології, завдяки своєму соціальному вченню може сприяти формуванню екологічної свідомості та правильної поведінки людства.

Список використаних джерел

1. Гобозов И. А. Современная эпоха и экологический кризис // Философия и общество. – 1997. – №2. – С.34–38.
2. Іван Павло II папа. Енцикліка Veritatis splendor (Сяйво істини) / Папа Іван Павло II. – Л.: В-во: Місіонер, 2008. – 80 с.
3. Іван Павло II папа. Енцикліка Redemptor Hominis (Відкупитель людини) / Папа Іван Павло II. – Л.: В-во: Місіонер, 2008. – 76 с.
4. Іван Павло II. Енцикліка Centesimus annus (Сотий рік) / Папа Іван Павло II. – К.: В-во: Кайрос, 2001. – 120 с.
5. Іван Павло II папа. Енцикліка Evangelium vitae (Евангеліє життя) / Папа Іван Павло II. – Л.: В-во: Місіонер, 2008. – 67 с.
6. Іван XXIII папа. Енцикліка Mater et Magistra (Мати і вчителька) / Папа Іван XXIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w2.vatican.va/content/john-xxiii/en/encyclicals/documents/hf_j-xxiii_enc_15051961_mater.html
7. Надольний І. Ф. Філософія / І. Ф. Надольний. – К.: В-во: Вікар, 1997. – 584 с.
8. Павло VI папа. Енцикліка Populorum Progressio (Розвиток народів) / Папа Павло VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w2.vatican.va/content/paul-vi/en/encyclicals/documents/hf_p-vi_enc_26031
9. Послання папи Бенедикта XVI «Людська сім'я, спільнота миру» з нагоди ХLI Всесвітнього дня миру // Відповідальність за створіння у вченні Бенедикта XVI. – Івано-Франківськ: В-во: Нова Зоря, 2012. – 126 с.
10. Тойнбі А. Осягнення історії / А. Тойнбі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forstudy.com.ua/content/view/1715/55/>
11. Уайт Л. Исторические корни нашего экологического кризиса / Л. Уайт // Глобальные проблемы и общечеловеческие ценности: Пер. с англ. и франц. / Сост. Л. И. Василенко и В. Е. Ермолаева. – М.: Прогресс, 1990. – 450 с.
12. Фенно І. М. Співвідношення християнської та екологічної етики / І. Фенно // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. – Вип.99. – С.34–37.
13. Франциск папа. Енцикліка «Laudato si» (Будь прославлений) / Папа Франциск [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://translate.google.com/translate?hl=uk&sl=en&tl=uk&u=http%3A%2F%2Fm.vatican.va%2Fcontent%2Ffrancescomobile%2Fen%2Fencyclicals%2Fdo>
14. Joann Pawel II. Audienje generalne // L'Observatorio Romano. – 1984. – №9. – S.14–16.

References

1. Hobozov I. A. Sovremennaya epokha i ekologicheskyy kryzys // Fylosofiya i obshchestvo. – 1997. – №2. – S.34–38.
2. Ivan Pavlo II papa. Entsyklika Veritatis splendor (Syayvo istyny) / Papa Ivan Pavlo II. – L.: V-vo: Misioner, 2008. – 80 s.
3. Ivan Pavlo II papa. Entsyklika Redemptor Hominis (Vidkupyitel' lyudyny) / Papa Ivan Pavlo II. – L.: V-vo: Misioner, 2008. – 76 s.
4. Ivan Pavlo II. Entsyklika Centesimus annus (Sotyty rik) / Papa Ivan Pavlo II. – K.: V-vo: Kayros, 2001. – 120 s.
5. Ivan Pavlo II papa. Entsyklika Evangelium vitae (Evanheliye zhyttya) / Papa Ivan Pavlo II. – L.: V-vo: Misioner, 2008. – 67 s.
6. Іван XXIII папа. Енцикліка Mater et Magistra (Maty i vchytel'ka) / Папа Іван XXIII [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://w2.vatican.va/content/john-xxiii/en/encyclicals/documents/hf_j-xxiii_enc_15051961_mater.html
7. Nadol'nyy I. F. Filosofiya / I. F. Nadol'nyy. – K.: V-vo: Vikar, 1997. – 584 s.
8. Pavlo VI papa. Entsyklika Populorum Progressio (Rozvytok narodiv) / Papa Pavlo VI [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://w2.vatican.va/content/paul-vi/en/encyclicals/documents/hf_p-vi_enc_26031
9. Poslannya papy Benedykta XVI Lyuds'ka sim'ya, spil'nota myru z nahody XLI Vsesvit'nogo dnya myru // Vidpovidal'nist' za stvorinnya u vchenni Benedykta XVI. – Ivano-Frankivsk: V-vo: Nova Zorya, 2012. – 126 s.
10. Toynbi A. Osyahnennya istoriyi / A. Toynbi [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://forstudy.com.ua/content/view/1715/55/>
11. Uayt L. Istorycheskye korny nasheho ekologicheskoho kryzysa / L. Uayt // Hlobal'nie problemi i obshchechelovecheskye tseennosti: Per. s anhl. y frants. / Sost. L. Y. Vasylenko y V. E. Ermolaeva. – M.: Prohress, 1990. – 450 s.
12. Fenno I. M. Spivvidnoshennya khrystytyans'koyi ta ekologichnoyi etyky / I. Fenno // Visnyk Kyuyivs'koho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Filosofiya. Politolohiya. – K.:

Vydavnycho-polihrafichnyy tsentr «Kyuyivs'kyu universytet», 2010. – Vyp.99. – S.34–37.

13. Frantsysk papa. Entsyklika «Laudato si» (Bud' proslavlenyy) / Papa Frantsysk [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://translate.google.com/translate?hl=uk&sl=en&tl=uk&u=http%3A%2F%2Fm.vatican.va%2Fcontent%2Ffrancescomobile%2Fen%2Fencyclicals%2Fdo>

14. Joann Pawel II. Audienje generalne // L'Observatorio Romano. – 1984. – №9. – S.14–16.

Petryshyn N. E., graduate student of philosophy Zhytomyr State University named after Ivan Franko (Ukraine, Lviv), nila11@inbox.ru

Ecological consciousness as a necessary factor in overcoming environmental and anthropological crisis: a view of contemporary Catholic thinkers

The article analyzes the works of contemporary Catholic thinkers on environmental problems. The author examines the concept of leaders of the Catholic Church, Catholic thinkers who advocate the need to protect the environment and coordinate all their actions in relation to nature, with God's laws. The basis for this is the text of Scripture that clearly characterizes place and role of man in the world. On the basis of Scripture have formed social teaching of the Catholic Church, which contain environmental aspects. The Catholic Church in numerous documents emphasizes the need to build public environmental awareness and axiological approach of scientific and technological progress. As one of the first to respond to the global crisis of the twentieth century, the Catholic Church uses all resources to overcome it, creating environmental consciousness of man.

Keywords: Teaching of the Catholic Church, the environment, the impact of science, man, nature.

Петрышин Н. Е., аспирантка кафедри філософії, Житомирський державний університет ім. Івана Франка (Україна, Львів), nila11@inbox.ru

Экологическое сознание как необходимый фактор преодоления экологического и антропологического кризиса: взгляд современных католических мыслителей

Анализируются работы современных католических мыслителей по экологическим проблемам современности. Автор исследует концепции руководителей Католической Церкви, католических мыслителей, которые отстаивают необходимость защиты окружающей среды и согласования всех своих действий, касательно природы, с Божьими законами. Основанием для этого являются тексты Священного Писания, которые четко характеризуют место и роль человека в мире. На основе Священного Писания сформировано Социальное учение Католической Церкви, которое содержит в себе экологические аспекты. Католическая Церковь в многочисленных документах акцентирует внимание на необходимости формирования общественного экологического сознания и аксиологического подхода к результатам научно-технического прогресса. Будучи одной из первых, кто отреагировал на глобальный кризис XX века, Католическая Церковь применяет все ресурсы для его преодоления, формируя экологическое сознание человека.

Ключевые слова: Учение Католической Церкви, экология, последствия развития науки, человек, природа.

* * *

УДК 22.06:22.08

Соловій Р. П.,
кандидат історичних наук, докторант богослов'я
в Evangelische Theologische Facultet (Leuven, Belgium),
декан магістратури Львівської богословської
семінарії Церкви християн віри євангельської
(Україна, Львів), romansoloviy@e-aaa.info

«СМИРЕННА ЕПІСТЕМОЛОГІЯ» У БОГОСЛОВ'І ВИНІКАЮЧОЇ ЦЕРКВИ

Аналізується дискурс «смиреної епістемології» у богослов'ї Виникаючої церкви стосовно розуміння мови, одкровення й інтерпретації Писання. Досліджується домінуюча настановою богословів цього протестанського руху відмовитися від категоричності зрозумілих однозначних відповідей на складні богословські питання та акцентування на важливості тамсиції. Розкриваються епістемологічні аспекти богословських концепцій К. Вансугера, С. Гренца, А. Костенбергера, П. Ролліна, Д. Фітча.

Ключові слова: смиренна епістемологія, Виникаюча церква, одкровення, істина, постмодерне богослов'я, Писання.

Епістемологічна проблема релігійної віри, що стосується питань обґрунтованості, надійності й істинності релігійної доктрини, пов'язана не лише